

Laidiens: 05.10.2007., Nr. 161

Ministru kabineta noteikumi Nr.660

Rīgā 2007.gada 2.oktobrī (prot. Nr.55 20.§)

Darba vides iekšējās uzraudzības veikšanas kārtība

Izdoti saskaņā ar Darba aizsardzības likuma 7.panta ceturto daļu

I. Vispārīgie jautājumi

1. Noteikumi nosaka kārtību, kādā veicama darba vides iekšējā uzraudzība (tai skaitā darba vides riska novērtēšana).

2. Darba vides iekšējā uzraudzība sastāv no šādiem posmiem:

2.1. darba vides iekšējās uzraudzības plānošana;

2.2. darba vides riska novērtēšana, ieskaitot riska novērtēšanu darbā, kuru veic grūtnieces un sievietes pēcdzemdību periodā;

2.3. darba vides iekšējās uzraudzības īstenošana;

2.4. darba vides iekšējās uzraudzības pārbaude un pilnveidošana.

3. Noteikumi neattiecas uz tām darbībām ārkārtējās situācijās, kuras veic atbilstoši Civīlās aizsardzības likumam un ir nenovēršamā pretrunā ar šo noteikumu prasībām.

4. Darba vides iekšējo uzraudzību uzņēmumā veic darba devēja norīkots darba aizsardzības speciālists vai pats darba devējs, ja uzņēmumā ir ne vairāk kā 10 nodarbinātie un darba devējs veic darba aizsardzības speciālista pienākumus.

5. Personai, kas veic darba vides iekšējo uzraudzību, jābūt apmācītai atbilstoši normatīvajiem aktiem par apmācību darba aizsardzības jautājumos.

6. Ja uzņēmumā nav atbilstoša darba aizsardzības speciālista, darba devējs darba vides iekšējā uzraudzībā iesaista kompetentu speciālistu vai kompetentu institūciju darba aizsardzības jautājumos.

7. Darba devējs, darba aizsardzības speciālists, kompetentais speciālists vai kompetentā institūcija, veicot darba vides iekšējo uzraudzību, sadarbojas ar uzticības personu vai nodarbināto pārstāvi un iesaista nodarbinātos.

8. Par šo noteikumu ievērošanu ir atbildīgs darba devējs. Darba devējs nodrošina darba vides iekšējai uzraudzībai nepieciešamos resursus (piemēram, personāla, finanšu, tehniskos resursus).

9. Kompetenta speciālista vai kompetentas institūcijas iesaistīšana uzņēmuma darba vides iekšējā uzraudzībā nemazina darba devēja atbildību par darba drošības un veselības aizsardzības prasību ievērošanu.

10. Šo noteikumu ievērošanu kontrolē Valsts darba inspekcija.

II. Darba vides iekšējās uzraudzības plānošana

11. Darba devējs ne retāk kā reizi gadā plāno darba vides iekšējo uzraudzību, lemjot par darba aizsardzības jautājumu organizēšanu uzņēmumā, darba aizsardzībai nepieciešamajiem resursiem, atbildīgajām personām un citiem ar darba vides iekšējo uzraudzību saistītajiem jautājumiem.

12. Darba vides iekšējo uzraudzību darba devējs plāno sadarbībā ar darba aizsardzības speciālistu un uzticības personu vai nodarbināto pārstāvi, ņemot vērā:

12.1. uzņēmuma darbības veidu, darba raksturu un darba apstākļus;

12.2. uzņēmumā pastāvošos darba vides riska faktorus un darba vides riska novērtēšanas rezultātus;

12.3. Valsts darba inspekcijas brīdinājumus, rīkojumus un lēmumus, kas attiecas uz darba aizsardzības jautājumiem uzņēmumā;

12.4. uzņēmuma tehniskos un finanšu līdzekļus.

13. Darba vides iekšējās uzraudzības plānošanu darba devējs paredz un iekļauj saimnieciskās darbības plānošanā.

III. Darba vides riska novērtēšana

14. Novērtējot darba vides risku, darba devējs nodrošina:

14.1. darba vides un tajā esošo darba vietu vai darba veidu pārbaudi, nosakot tajos pastāvošos darba vides faktorus un konstatējot faktorus, kuri rada vai var radīt risku nodarbināto drošībai un veselībai (1.pielikums);

14.2. darba vides faktoru mērījumus, ja tas nepieciešams, lai noteiktu, vai darba vides faktors rada risku nodarbināto drošībai un veselībai;

14.3. to darba vides faktoru novērtēšanu, kuri rada vai var radīt risku nodarbināto drošībai un veselībai.

15. Darba vietas pārbaudes dokumentēšanai darba devējs ir tiesīgs neizmantojot šo noteikumu 1.pielikumā noteikto veidlapu, ja viņš darba vietu pārbaudē izmanto dokumentus, kuri ir atbilstoši uzņēmuma saimnieciskās darbības raksturam un kuros ņemti vērā visi šo noteikumu 1.pielikumā minētie darba vides faktori.

16. Ja darba vides mērījumus darba vides riska novērtēšanā veikusi akreditēta testēšanas laboratorija, darba devējs, plānojot darba aizsardzības pasākumus, ņem vērā attiecīgās laboratorijas testēšanas pārskata rezultātus.

17. Darba devējs nodrošina darba vides riska novērtēšanu visās darba vietās, izņemot gadījumu, ja darba vietās ir līdzīgi darba apstākļi (piemēram, līdzīgs darba aprīkojums, telpu iekārtojums, darba raksturs). Ja ir līdzīgi darba

apstākļi, pietiek ar darba vides riska novērtēšanu vienā darba vietā vai darba veidā, ņemot vērā katra nodarbinātā un katras darba vietas individuālās atšķirības.

18. Darba vides risku novērtē ne retāk kā reizi gadā, kā arī:

18.1. praktiski uzsākot citu darbības veidu;

18.2. ja ir radušās pārmaiņas darba vidē (piemēram, mainījušies darba procesi, metodes, darba aprīkojums, vielu un produktu izmantošana vai ražošana, būtiski pārkārtota darba vieta);

18.3. ja konstatē apstākļu pasliktināšanos darba vidē vai neatbilstību normatīvajos aktos noteiktajām prasībām;

18.4. ja noticis nelaimes gadījums darbā.

19. Šo noteikumu 18.1., 18.2., 18.3. un 18.4.apakšpunktā minētajos gadījumos darba vides riskus novērtē attiecībā uz konkrēto darba vietu vai veidu.

20. Darba vides risku uzņēmumā var novērtēt pats darba devējs, darba aizsardzības speciālists vai darba devēja piesaistīts kompetents speciālists vai kompetenta institūcija, iesaistot riska novērtēšanā uzticības personu vai nodarbināto pārstāvi un nodarbināto, kurš strādā attiecīgajā darba vietā un to pārzina.

21. Novērtējot darba vides risku, persona, kas to veic, ņem vērā:

21.1. darba vides riska iestāšanās varbūtības (ilgums, biežums) un riska seku smaguma pakāpi, ievērojot visus darba vides faktorus, kas rada vai var radīt risku nodarbināto drošībai un veselībai, to iespējamo mijiedarbību un veikto darba vides mērījumu rezultātus;

21.2. pastāvošo mijiedarbību starp nodarbinātajiem un viņu veicamajām darbībām uzņēmumā;

21.3. citu personu (piemēram, citu uzņēmumu nodarbināto, apmeklētāju, studentu, ārstniecības iestādes pacientu, klientu) klātbūtni darba vietā;

21.4. darbā notikušos nelaimes gadījumus un konstatētās arodslimības.

22. Darba vietās, kurās darba process ir saistīts ar nemainīgiem darba apstākļiem (piemēram, birojā), novērtējot darba vides risku, darba devējs ņem vērā specifiskos un raksturīgos (ierastos, pastāvīgos) darba apstākļus.

23. Darba vietās, kurās darba process ir saistīts ar mainīgiem darba apstākļiem (piemēram, būvniecības darbos), novērtējot darba vides risku, darba devējs papildus šo noteikumu 22.punktā minētajiem darba apstākļiem ņem vērā arī paredzētās darba apstākļu pārmaiņas.

24. Visus darba vietas pārbaudes (arī darba vides faktoru noteikšanas un darba vides riska novērtēšanas) materiālus darba devējs dokumentē un glabā vismaz trīs gadus.

25. Atkārtotas darba vides riska novērtēšanas laikā persona, kas to veic, organizē atkārtotus darba vides mērījumus, ņemot vērā iepriekšējā riska novērtējuma rezultātus un normatīvo aktu prasības par mērījumu periodiskumu.

Atkārtoti darba vides mērījumi nav jāveic, ja tas izriet no iepriekšējo mērījumu rezultātiem.

26. Atkārtoti novērtējot darba vides risku, persona, kas to veic, pārskata iepriekšējā darba vides riska novērtējuma rezultātus un, ja situācija nav mainījusies un iepriekšējā riska novērtējuma rezultāti atbilst esošajai situācijai, jaunu riska novērtēšanas dokumentāciju var neizstrādāt, bet izdara esošajā riska novērtējumā atzīmes par situācijas atbilstību riska novērtēšanas brīdī.

IV. Darba vides riska novērtēšana darbā, kuru veic grūtnieces un sievietes pēcdzemdību periodā

27. Papildus šo noteikumu III nodaļā minētajai darba vides riska novērtēšanai darba devējs nodrošina darba vides riska novērtēšanu darbam, kuru veic grūtnieces un sievietes pēcdzemdību periodā līdz vienam gadam, bet, ja sieviete baro bērnu ar krūti, - visā barošanas laikā.

28. Novērtējot šo noteikumu 27.punktā minētos darba vides riskus, persona, kas to veic, nosaka, vai darba vietā pastāv šo noteikumu 2.pielikumā minētie darba vides faktori un tiek veikts attiecīgs darbs, kā arī nosaka darba vides faktoru ietekmes raksturu, pakāpi un ilgumu, lai:

28.1. novērtētu jebkuru risku grūtnieču un sieviešu, kuras baro bērnu ar krūti, drošībai un veselībai, kā arī jebkuras iespējamās sekas attiecībā uz viņu grūtniecību vai bērna barošanu ar krūti;

28.2. noteiktu nepieciešamos darba aizsardzības pasākumus šo noteikumu 28.1.apakšpunktā minētā riska novēršanai.

29. Ja darba devējs, pamatojoties uz darba vides riska novērtējumu, konstatē, ka veicamais darbs ir minēts šo noteikumu 2.pielikumā vai arī to ietekmē šo noteikumu 2.pielikumā minētie darba vides faktori, kas var apdraudēt grūtnieču, sieviešu, kas baro bērnu ar krūti, vai viņu bērnu drošību vai veselību, darba devējam ir pienākums veikt nepieciešamos darba aizsardzības pasākumus, lai nodrošinātu viņu drošību un veselību, bet, ja tas nav iespējams, pārcelt grūtnieci vai sievieti, kas baro bērnu ar krūti, citā darbā.

30. Ja darba devējs, pamatojoties uz darba vides riska novērtējumu, konstatē, ka veicamais darbs atbilst šo noteikumu 3.pielikumam, darba devējam aizliegts nodarbināt:

30.1. grūtnieces - darbos, kurus ietekmē šo noteikumu 3.pielikuma 1.punktā minētie darba vides faktori;

30.2. sievietes, kuras baro bērnu ar krūti, - darbos, kurus ietekmē šo noteikumu 3.pielikuma 2.punktā minētie darba vides faktori.

31. Ja darba devējs konstatē, ka papildus šo noteikumu 2. un 3.pielikumā minētajiem darba vides faktoriem vai darbiem ir citi darba vides faktori vai darbi, kas var radīt risku grūtnieču, sieviešu, kas baro bērnu ar krūti, vai viņu bērnu drošībai vai veselībai, darba devējam ir pienākums veikt nepieciešamos darba aizsardzības pasākumus, lai šo risku novērstu.

V. Darba vides iekšējās uzraudzības īstenošana

32. Darba devējs, nodrošinot darba vides iekšējās uzraudzības īstenošanu, veic pienākumu, atbildības un resursu sadali uzņēmumā un nosaka sadarbību starp:

32.1. uzņēmuma vadību, struktūrvienību vadību, uzticības personām, darba aizsardzības speciālistiem un nodarbinātajiem;

32.2. nodarbinātajiem, citu uzņēmumu nodarbinātajiem, kuri veic darbu viņu teritorijā (piemēram, piegādātājiem), un apmeklētājiem;

32.3. nodarbinātajiem, kuriem uzticēta pirmās palīdzības sniegšana, ugunsgrēka dzēšana, nodarbināto evakuācija un citu ārkārtas situācijās nepieciešamo pasākumu veikšana.

33. Pamatojoties uz darba vides riska novērtēšanas rezultātiem un darba vietu pārbaudē iegūto informāciju, darba devējs:

33.1. nosaka darba vietas un darba veidus, kuros pastāv darba vides risks un ir nepieciešams veikt darba aizsardzības pasākumus tā novēršanai vai samazināšanai, kā arī nodarbinātos, kuri ir pakļauti īpašam riskam;

33.2. nodrošina darba aizsardzības pasākumu plāna izstrādi, kurā nosaka darba aizsardzības pasākumus, to īstenošanas termiņus un atbildīgos par šo noteikumu 33.1.apakšpunktā minētā riska novēršanu vai samazināšanu. Nosakot un veicot darba aizsardzības pasākumus darba vides riska novēršanai vai samazināšanai, darba devējam ir pienākums nodrošināt, lai risks netiktu pārnests uz citu vietu vai netiktu radīts cits risks;

33.3. sastāda Darba aizsardzības likumā un citos normatīvajos aktos par darba aizsardzības prasībām noteiktos sarakstus un citus dokumentus. Darba devējs ir tiesīgs minētos sarakstus un dokumentus apvienot vienā vai vairākos sarakstos vai dokumentos.

34. Šo noteikumu 33.2.apakšpunktā minēto darba aizsardzības pasākumu plānu un 33.3.apakšpunktā minētos sarakstus un dokumentus darba devējs glabā vismaz trīs gadus, ja normatīvajos aktos par darba aizsardzības prasībām nav noteikts cits dokumentu glabāšanas termiņš.

35. Darba devējs ir atbildīgs par šo noteikumu 33.2.apakšpunktā minēto darba aizsardzības pasākumu savlaicīgu izpildi un pārbauda to efektivitāti.

36. Darba devējs informē visus nodarbinātos un uzticības personas vai nodarbināto pārstāvjus par:

36.1. riska faktoriem un no tiem izrietošo darba vides risku, kas pastāv uzņēmumā un katrā darba vietā;

36.2. ieguvumu, kas nodarbinātajiem un uzņēmumam rodas no riska faktoru likvidēšanas un darba vides riska samazināšanas;

36.3. viņu uzdevumiem un pienākumiem darba vides iekšējās uzraudzības veikšanā (arī par nepieciešamo rīcību ārkārtas situācijā);

36.4. iespējamām sekām, kas var rasties, neievērojot noteikto darba procesu;

36.5. darba aizsardzības pasākumiem;

36.6. darba vides riska novērtēšanas rezultātiem, uz to pamata izdarītajiem secinājumiem, darba aizsardzības pasākumu plānu un veiktajiem vai veicamajiem darba aizsardzības pasākumiem.